

УДК 811.162.3'37'276.6:33

Бондарчук К. С.¹, Веремій Г. Є.²

¹ доц. ЗНТУ

² студ. гр. ФБАД-118 ЗНТУ

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основу міжнародних, міжнаціональних відносин становлять отримані в спадок традиції спілкування народів між собою. Але існують загальні закономірності, які виявляються у спілкуванні людей різних національностей. На цій основі формуються не тільки культурні відносини, але й економічні, торговельні, наукові обміни досвідом, технологіями, відкриттями. Інтерес до проблем міжкультурної комунікації як предмету міждисциплінарних досліджень у сучасному світі пов'язаний з процесами глобалізації, що виражаються в бізнес-інтеграції, розширенні інформаційного простору, розвитку нових інформаційних технологій, зміцненні ділових та особистісних контактів. В умовах трансформації сучасного українського суспільства, що прагне створити ефективну систему соціальної організації, потреба в дослідженні проблем міжкультурної комунікації теж є доволі актуальною. На сьогодні особливо важливими є наукові праці в галузі культурології, соціології, філософії, етнології, етнографії, лінгвістики таких учених, як В. Антонов, М. Арутюнова, Ю. Бромлей, А. Вежбіцька, Г. Гачев, Т. Дейк, О. Пеліпенко, Л. Уайт, Б. Успенський, І. Яковенко та інші.

Дослідження цих авторів сприяють розумінню цілісності й комплексності проблем міжкультурної комунікації і взаємозв'язку мовних і соціокультурних явищ.

Мета нашої роботи – схарактеризувати основні напрями міждисциплінарних досліджень міжкультурної комунікації та визначити сфери їх практичного застосування.

Початком дослідження міжнародної комунікації як академічної дисципліни вважається 1954 рік, коли була видана книга американських учених Е. Холла та Д. Трагера "Culture as Communication" ("Культура як комунікація"), в якій автори вперше запропонували для широкого вжитку термін "міжнародна комунікація", що, на їх думку, відображав особливу сферу людських відносин. Операційні параметри для описання впливів культури на людську діяльність і розвиток суспільства були сформульовані в роботах антропологів Ф. Клухона і Ф. Шродбека, лінгвіста й антрополога Е. Холла, соціолога та психолога Г. Хофстеде. Велике значення для осмислення проблеми міжкультурної комунікації мають дослідження в галузі психології і соціології. Згідно з основними теоретичними підходами, в центрі міжкультурної комунікації стоїть конкретна людина, для якої пізнання досягнень інших народів і цивілізацій є найважливішим соціально-психологічним фактором. Однією з найбільш важливих проблем міжкультурної комунікації можна назвати етнічні особливості й культурні відмінності, адже саме ці питання виникають у процесі взаємодії культур. Проблеми міжкультурної комунікації приваблюють увагу також археологів, зайнятих вивченням етногенезу. Соціологів цікавлять взаємозв'язки етнічних та соціально-економічних явищ; мистецтвознавців – етнічна своєрідність окремих компонентів художньої культури; лінгвістів – етнолінгвістичні процеси; психологів – етнічні особливості психіки. Є етнічні аспекти також у економічних та демографічних дослідженнях, а також вивчають етнічну проблематику і представники низки природничих наук: фізичної географії, ботаніки тощо. На стику цих наук і етнографії останнім часом виникли своєрідні дисципліни: етнічна антропологія, етногеографія, етноботаніка. Міжкультурна комунікація має яскраво виражену практичну орієнтацію. Це не лише наука, але й набір навичок, якими можна й потрібно володіти. У першу чергу ці навички необхідні тим, чия професійна діяльність пов'язана зі взаємодією між культурами, щоб уникнути помилок і комунікативних невдач, які можуть призвести до інших провалів у перемовинах, сприятимуть ефективній роботі колективу, соціальному порозумінню в країні.

Отже, міжкультурна комунікація є предметом досліджень у різних науках. Зокрема, великого значення мають наукові розробки в галузі психології, соціології, антропології, археології, лінгвістики, а також природничих наук. Вивчення міжкультурної комунікації мають яскраво

виражену практичну орієнтацію. Більшість учених дотримуються думки, що основними цілями досліджень у галузі міжкультурної комунікації є такі: розвиток культурної сприйнятливості, здатності до правильної інтерпретації конкретних проявів комунікативної поведінки в різних культурах; формування практичних навичок і умінь у спілкуванні з представниками інших культур.